

Sygn. akt II Ca 1590/19

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alina Szymanowska

Sędziowie: Tomasz Józkwiaak

(del.) Katarzyna Sokólska (spr.)

Protokolant: protokolant sądowy Patrycja Hencel

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z wniosku B. M.

przy udziale J. M.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawczynię

od postanowienia Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej

z dnia 13 września 2019 r.

sygn. akt I Ns 474/14

postanawia:

1. zmienić punkt III. zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że zasądzić od uczestnika postępowania J. M. na rzecz wnioskodawczyni B. M. z tytułu spłaty kwotę 224.055 zł (dwieście dwadzieścia cztery tysiące pięćdziesiąt pięć złotych) płatną w terminie 5 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek opóźnienia w zapłacie;
2. oddalić apelację w pozostałej części;
3. kosztami postępowania apelacyjnego obciążyć wnioskodawczynię i uczestnika w zakresie dotychczas przez nich poniesionym.

Tomasz Józkwiaak Alina Szymanowska Katarzyna Sokólska

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 września 2019 r. Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej, sygn. akt I Ns 474/14:

I. ustalił, że w skład majątku wspólnego B. M. i J. M. wchodzi i wyczerpuje cały majątek wspólny prawo własności:

1) nieruchomości położonej w T. oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 0.07.38 ha zapisanej w księdze wieczystej KW (...) Sądu Rejonowego w Ś.

2) następujących ruchomości:

a) meblościanki z wyposażeniem

b) kanapy

c) dywanu z włókniny syntetycznej

d) zestawu mebli kuchennych

e) 2 sztuk szafy garderoby

f) piły tarczowej

g) wiertarki

h) kuchenki mikrofalowej

i) maszyny elektrycznej do mielenia marki Z.

j) gofrownicy

k) frytkownicy T.

l) telewizora kineskopowego G. (...)"

ł) radiomagnetofonu kasetowego S.

m) masażera do stóp

n) kuchenki gazowo- elektryczna W.

o) maszyny do szycia z szafką

ó) kompletu kubków różnych

p) durszlaka

r) zestawu garnków

s) sztućców – zestaw

t) dwóch ław

u) stołu kuchennego z blatem wykładanym płytkami ceramicznymi

w) dwóch krzeseł

3) przedsiębiorstwa w postaci prowadzonej przez uczestnika J. M. działalności gospodarczej pod nazwą Sklep (...) z siedzibą przy ul. (...) w T. w skład którego wchodzi następujące ruchomości : 10 sztuk regałów konsolowych , termowentylator , 2 sztuki witryn chłodniczych , aparat telefoniczny , lada sklepowa , waga sklepowa uchylna , szafka wisząca z wyposażeniem , a także koncesja na sprzedaż alkoholu oraz towar;

II. dokonał podziału majątku wspólnego B. M. i J. M.

w ten sposób, że:

a) na wyłączną własność uczestnika J. M. przyznał prawo własności: nieruchomości opisanej w pkt. I 1) postanowienia, przedsiębiorstwa opisanego w pkt. I 3) postanowienia, ruchomości opisanych w pkt. I 2 f) i g) postanowienia,

c) zarządził sprzedaż publiczną ruchomości opisanych w pkt. I 2 a) do e) oraz h) do w) postanowienia i dokonał podziału sumy uzyskanej z egzekucji ze sprzedaży ruchomości w ten sposób, że sumę tą po umniejszeniu kosztów postępowania egzekucyjnego przyznał wnioskodawczyni B. M. oraz uczestnikowi J. M. po 1/2 części każdemu z nich;

III. zasądził od uczestnika J. M. na rzecz wnioskodawczyni B. M. tytułem spłaty kwotę 224.055 zł płatną w następujących ratach:

a) pierwsza rata w kwocie 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych 00/100) płatna w terminie jednego miesiąca od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

b) druga rata w kwocie 43.513,75 zł (czterdzieści trzy tysiące pięćset trzynaście złotych 75/100) płatna w terminie jednego roku od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

c) trzecia rata w kwocie 43.513,75 zł (czterdzieści trzy tysiące pięćset trzynaście złotych 75/100) płatna w terminie dwóch lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

d) czwarta rata w kwocie 43.513,75 zł (czterdzieści trzy tysiące pięćset trzynaście złotych 75/100) płatna w terminie trzech lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

e) piąta rata w kwocie 43.513,75 zł (czterdzieści trzy tysiące pięćset trzynaście złotych 75/100) płatna w terminie czterech lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat;

IV. umorzył postępowanie w zakresie żądania uczestnika ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym;

V. oddalił wniosek wnioskodawczyni o zasądzenie od uczestnika kwoty 18.535,87 zł tytułem rozliczenia pożytków majątku wspólnego;

VI. oddalił wniosek wnioskodawczyni o zasądzenie od uczestnika kwoty 30.000 zł tytułem korzystania przez uczestnika ze wspólnej nieruchomości ponad udział;

VII. oddalił wniosek wnioskodawczyni o zasądzenie od uczestnika kwoty 22.456,25 zł tytułem rozliczenia pozostałego z działalności gospodarczej wnioskodawczyni towaru;

VIII. zasądził od wnioskodawczyni B. M. na rzecz uczestnika J. M. kwotę 1.767 zł (jeden tysiąc siedemset sześćdziesiąt siedem złotych 00/100) tytułem spłaconych długów majątku wspólnego z majątku osobistego uczestnika, w pozostałym zakresie wniosek ten oddalił;

IX. oddalił wniosek uczestnika o zasądzenie od wnioskodawczyni kwoty 24.584 zł tytułem nakładów na majątek wspólny z majątku osobistego;

X. nakazał wnioskodawczyni B. M. opuścić, opróżnić i wydać uczestnikowi J. M. nieruchomość opisaną w pkt. I 1) postanowienia terminie jednego miesiąca od uprawomocnienia się postanowienia;

XI. nieuiszczonymi wydatkami obciążył wnioskodawczynię i uczestnika po połowie i z tego tytułu nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Środzie Wlkp.) od:

a) wnioskodawczyni B. M. kwotę 3.289,22 zł

b) uczestnika J. M. kwotę 3.289,22 zł

XII. w pozostałym zakresie kosztami postępowania obciążył wnioskodawczynię i uczestnika w zakresie faktycznie przez nich poniesionym.

Jako podstawę swego rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Dnia 24.04.1976r. B. M. i J. M. zawarli związek małżeński.

W ich małżeństwie obowiązywał ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej.

Z małżeństwa B. i J. M. pochodzi troje dzieci syn R. urodzony w (...) r. córka R. urodzona w (...)r. i syn A. urodzony w (...) r.

W trakcie trwania małżeństwa w dniu 16.11.1982r. małżonkowie M. nabyli nieruchomość położoną w T. przy ul. (...) o pow. 0.07.38 ha zapisaną w KW (...) Sądu Rejonowego w Ś.

Nieruchomość jest obecnie zabudowana domem mieszkalnym, w którym małżonkowie M. zamieszkali w 1990r.

Wartość przedmiotowej nieruchomości według stanu obecnego i cen obecnych wynosi 412.170 zł .

W trakcie trwania małżeństwa małżonkowie M. nabyli następujące ruchomości o następującej wartości według stanu obecnego i cen obecnych, które istnieją obecnie:

a) meblóściankę z wyposażeniem (rok produkcji 1975) wartości 97 zł

b) kanapę (rok produkcji 1985) wartości 25 zł

c) dywan z włókniny syntetycznej (rok produkcji 1997) wartości 40 zł

d) zestaw mebli kuchennych (rok produkcji 1990) wartości 106 zł

e) 2 szafy garderoby wykonane z płyty okleinowej (rok produkcji 1995) wartości 136 zł

f) piłę tarczową (rok produkcji 1980) wartości 203 zł

g) wiertarkę ze stojakiem (rok produkcji 1975) wartości 19 zł

h) kuchenkę mikrofalową (rok produkcji 1997) wartości 29 zł

i) maszynę elektryczną do mielenia marki Z. (rok produkcji 1997) wartości 15 zł

j) gofrownicę (rok produkcji 2000) wartości 5 zł

k) frytkownicę T. (rok produkcji 2000) wartości 15 zł

l) telewizor kineskopowy G. (...)” (rok produkcji 1995) wartości 40 zł

ł) radiomagnetofon kasetowy S. (rok produkcji 1997) wartości 27 zł

m) masażer do stóp (rok produkcji 1997) wartości 17 zł

n) kuchenka gazowo- elektryczna W. (rok produkcji 1990) wartości 59 zł

- o) maszyna do szycia z szafką (rok produkcji 1985) wartości 29 zł
- ó) komplet kubków różnych wartości 15 zł
- p) durszlak wartości 4 zł
- r) zestaw garnków wartości 23 zł
- s) zestaw sztućców wartości 22 zł
- t) 2 ławy (rok produkcji 1980) wartości 55 zł
- u) stół kuchenny z blatem wykładanym płytkami ceramicznymi (rok produkcji 1990) wartości 18 zł
- w) 2 krzesła (rok produkcji 1990) wartości 25 zł łącznie

Wszystkie wyżej wskazane ruchomości znajdują się obecnie w nieruchomości przy ul. (...) w T..

Pozostałe ruchomości nabyte przez B. i J. M. w trakcie trwania wspólności majątkowej zostały zniszczone, zutylizowane, zezłomowane.

Od 1990r do 2005r. B. M. miała zarejestrowaną działalność gospodarczą w ramach której prowadziła sklep wielobranżowy. W prowadzeniu sklepu angażował się również J. M..

Dnia 08.11.1999r. Bank (...) SA udzielił J. i B. małżonkom M. kredytu mieszkaniowego w kwocie 50.000 zł z przeznaczeniem na rozbudowę domu jednorodzinnego. Termin spłaty kredytu został ustalony na 07.11.2019r. Spłata kredytu mieszkaniowego została zabezpieczona hipoteką w kwocie 50.000 zł na nieruchomości zapisanej w KW (...). Sklep był prowadzony w budynku na nieruchomości w T. zapisanej w KW (...).

Dnia 05.12.2004r. B. M. wyprowadziła się z domu przy ul. (...) w T. bowiem od dłuższego czasu małżonkowie nie mogli się porozumieć. Od tego czasu B. M. nie zamieszkuje we wspólnej nieruchomości. Wyprowadzając się B. M. zabrała ze sobą wszystkie swoje rzeczy. W sklepie pozostał towar. B. M. wyprowadzając się przekazała towar ze sklepu swym dzieciom i zleciła im by jak najwięcej tego towaru sprzedały i spłaciły długi jej działalności gospodarczej. Dzieci B. M. do 16.02.2005r. sprzedały towar ze sklepu tak jak kazała im matka ale nie wszystkie długi działalności gospodarczej zostały spłacone.

Dnia 28.02.2005r. B. M. wyrejestrowała swa działalność gospodarczą.

Dnia 01.03.2005r. J. M. zarejestrował swą działalność gospodarczą pod nazwą Sklep (...) i zaczął prowadzić sklep w tym samym pomieszczeniu , w którym dotychczas działalność prowadziła B. M..

J. M. spłacił łącznie kwotę 1.305,24 zł długu z działalności gospodarczej B. M. wobec Hurtowni (...) A. S.. Dług ten J. M. spłacał sukcesywnie tj: 25.11.2005r. zapłacił 119,95 zł , 27.09.2005r. zapłacił 212,05 zł , 16.08.2005r. zapłacił 192,53 zł , 19.07.2005r. zapłacił 238,03 zł , 05.07.2005r. zapłacił 230 zł , 20.06.2005r. zapłacił 212,68 zł . Środki na spłatę tego długu J. M. uzyskał z dochodów prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Od czasu wyprowadzki tj. od 05.12.2004r. B. M. zaprzestała dokładać się do spłaty wspólnie zaciągniętego przez nią i J. M. kredytu w (...) SA. Od jej wyprowadzki przedmiotowy kredyt spłacał samodzielnie J. M.. Środki na spłatę kredytu w okresie grudzień 2004r. do lutego 2005r. J. M. posiadał z oszczędności odłożonych ze swych wcześniejszych zarobków osiągniętych w trakcie trwania wspólności ustawowej , a w następnych okresach z dochodów ze swej działalności gospodarczej. Łącznie J. M. w okresie od 05.12.2004r. do 2007r. tytułem kredytu spłacił kwotę 20.603,11 zł . W 2007r. kredyt został spłacony w całości.

Wyrokiem z dnia 24.04.2008r. w sprawie o sygn. akt I C 168/2006 Sąd Okręgowy w Poznaniu rozwiązał małżeństwo B. i J. M. przez rozwód z winy B. M.. Jednocześnie w pkt. 3 wyroku uregulowano sposób korzystania przez rozwiedzionych małżonków ze wspólnego mieszkania w budynku usytuowanym przy ul. (...) w T. w ten sposób, że do wyłącznej dyspozycji B. M. przeznaczono pomieszczenia na I – szym piętrze nieruchomości usytuowane w skrzydle mieszczącym się nad sklepem. Natomiast do wyłącznej dyspozycji J. M. przyznano pomieszczenia na I– szym piętrze drugiego skrzydła nad pomieszczeniem gospodarczym składające się z dwóch małych pokoi , jednego dużego pokoju , korytarza łazienki, kuchni i pomieszczenia gospodarczego.

Wyrokiem z dnia 25.09.2008r. w sprawie o sygn. akt I ACa 637/08 Sąd Apelacyjny w Poznaniu na skutek apelacji zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu w sprawie I C 168/2006 w ten tylko sposób, że rozwiązał małżeństwo z winy obu stron oraz zmienił rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Wyrok orzekający rozwód uprawomocnił się z dniem 25.09.2008r.

J. M. od czasu wyprowadzki B. M. z domu przy ul. (...) w T. nie ma dostępu do pomieszczeń przyznanych jej do korzystania w wyroku orzekającym rozwód. B. M. klucze od tych pomieszczeń przekazała synowi , a J. M. nie ma do tych pomieszczeń wstępu. B. M. bowiem po wyroku orzekającym rozwód wymieniła zamki w przyznanych jej do korzystania pomieszczeniach. Sytuacja taka ma miejsce do chwili obecnej.

W latach 2011- 2014r. J. M. zapłacił podatek od nieruchomości zapisanej w KW (...) w kwocie łącznej 3.534 zł .

J. M. cały czas zamieszkuje na nieruchomości przy ul. (...) w T. i korzysta z niej za wyjątkiem pomieszczeń przyznanych w wyroku orzekającym rozwód B. M.. W części budynku prowadzi działalność gospodarczą – sklep.

W 2011r. J. M. za zużycie wody i prądu w nieruchomości przy ul. (...) w T. zapłacił łącznie 4.121,82 zł z dochodów z działalności gospodarczej zarejestrowanej na niego.

W trakcie procesu o rozwód J. M. sfinansował na nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) zapisanej w KW (...) następujące nakłady :

- ogrodzenie wewnętrzne koszt 1.282 zł

- wykonanie utwardzenia z betonowej kostki ażurowej koszt 2.931 zł

W toku postępowania o podział majątku wspólnego J. M. na nieruchomości w T. przy ul. (...) sfinansował wykonanie : wkładu kominowego w kwocie 4.725 zł , założenie nowego pieca centralnego ogrzewania na opał stały w kwocie 3.024 zł , założenie nowej bramy wjazdowej na podwórze w kwocie 1.895 zł , wybrukowanie wjazdu i chodnika pozbrukiem w kwocie 9.140 zł , remont dachu nad budynkiem mieszkalnym - założenie papy termozgrzewalnej 60m2 koszt 1.588 zł

Łącznie wartość nakładów finansowana przez J. M. wyniosła 24.584 zł .

Przedmiotowe nakłady J. M. sfinansował z dochodów prowadzonej działalności gospodarczej. Nakłady poczynił by poprawić sobie standard życia. B. M. nie była poinformowana o tych nakładach.

W ramach działalności gospodarczej J. M. od marca 2005r wynajmuje małe pomieszczenie o pow. 1 m2 w budynku na nieruchomości zapisanej w KW (...) kolejnym podmiotom gospodarczym. Z tego tytułu uzyskiwany jest czynsz, który jest rozliczany w ramach dochodu prowadzonej przez J. M. działalności gospodarczej. Z tego tytułu J. M. otrzymywał łącznie za okres 2005r. do 2016r. kwotę 37.071,75 zł.

J. M. cały czas prowadzi zarejestrowaną w 2005r. działalność gospodarczą pod nazwą Sklep (...) z siedzibą przy ul. (...) w T.. Wartość przedmiotowego przedsiębiorstwa według stanu obecnego i cen obecnych wynosi 35.718 zł i obejmuje wchodzący w skład przedsiębiorstwa towar , wyposażenie sklepu (10 sztuk regałów konsolowych , termowentylator , 2 sztuki witryn chłodniczych , aparat telefoniczny , lada sklepowa , waga sklepowa uchylna , szafka

wisząca z wyposażeniem), posiadane środkami trwale mające wpływ na wynik finansowy przedsiębiorstwa , koncesja na sprzedaż alkoholu.

Wyrokiem z dnia 25.06.2013r. wydanym w sprawie o sygn. akt I C 289/12 Sąd Rejonowy w Środzie Wlkp. oddalił powództwa J. M. , którym domagał się zasądzenia od B. M. kwoty 11.486,84 zł tytułem poniesionych przez niego opłat w okresie od stycznia 2007r. do marca 2011r. za wodę i prąd wspólnej nieruchomości. Apelacja uczestnika od tego wyroku została oddalona i wyrok uprawomocnił się.

B. M. ma 61 lat z zawodu jest sprzedawcą. Obecnie jest na emeryturze i z tego tytułu otrzymuje świadczenie w kwocie 1.450 zł netto miesięcznie. Zamieszkuje razem ze swym konkubentem w domku w ogródkach działkowych, stanowiącym własność konkubenta. Wspólnie z konkubentem prowadzi gospodarstwo domowe. Konkubent B. M. prowadzi działalność gospodarczą i z tego tytułu uzyskuje dochód około 3.000 zł netto miesięcznie. B. M. nie ma nikogo na utrzymaniu . Nie ma oszczędności.

J. M. ma 64 lata, z zawodu jest stolarzem. Utrzymuje się z prowadzenia działalności gospodarczej Sklep (...). Dochód z tej działalności gospodarczej wynosił do 2017r. średnio 3.000 zł netto miesięcznie, w 2018r. zmniejszył się i wyniósł około 1.500 zł miesięcznie. Posiada oszczędności w kwocie 50.000 zł . Na swoje miesięczne utrzymanie przeznaczają około 1.000 zł miesięcznie. Nie ma zaciągniętych kredytów ani pożyczek.

Oceniając zebrany materiał dowodowy Sąd Rejonowy uznał za częściowo wiarygodne zeznania wnioskodawczynie B. M. (k. 88-89 , k. 202-203 , k. 310v-311 , k. 386v) oraz zeznania uczestnika J. M. (k. 89-90 , k. 203-205 , k. 311-311v , k. 444v-445). Sąd nie dał wiary twierdzeniu uczestnika, że pieniądze na spłatę wspólnego kredytu miał także z pożyczki od siostry jego ojca oraz od siostry z Kanady. Uczestnik nie tylko powyższego nie wykazał ale nawet nie wskazał w jakiej części środki na spłatę wspólnego kredytu pochodziły z dochodów z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej , z oszczędności , pożyczki od siostry ojca czy pieniędzy , które miałyby być przekazane od siostry z Kanady.

Sąd nie dał wiary wnioskodawczynie co do twierdzeń, że uczestnik utrudniał jej dostęp do wspólnej nieruchomości. Uczestnik temu twierdzeniu zaprzeczył , a wnioskodawczynie nie wykazała by rzeczywiście była pozbawiona przez J. M. korzystania z nieruchomości. Co więcej uczestnik oświadczył , że wnioskodawczynie wyprowadzając się wymieniła zamki od pomieszczeń , które zajmowała na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu rozwiązującego małżeństwo, a klucze przekazał synowi. Wnioskodawczynie nie zaprzeczyła temu twierdzeniu. Uczestnik do chwili obecnej nie ma dostępu do pomieszczeń , do których wnioskodawczynie wymieniła zamki. Należy także zaznaczyć , że sama wnioskodawczynie przyznała , że była taka umowa , że to syn miał zajmować przydzielone jej pomieszczenia. W pozostałym zakresie zeznaniom wnioskodawczynie i uczestnika Sąd dał wiarę bowiem wzajemnie się uzupełniały, korespondowały ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w postaci dokumentów.

Za przydatne w sprawie, sporządzone w sposób wyczerpujący i zgodnie ze zleceniem Sąd uznał pisemne opinie biegłych: z dziedziny wyceny nieruchomości A. W. (k. 241 , k. 262 , k. 286-290) , z dziedziny wyceny ruchomości W. K. (k. 243 , k. 258) , z dziedziny wyceny nieruchomości i przedsiębiorstw Ł. M. (k. 363). Zarówno wnioskodawczynie jak i uczestnik ostatecznie żadnej opinii nie kwestionowali. Sąd również nie miał podstaw by opinie kwestionować.

Sąd wskazał, że biegły W. wycenił też nakłady uczestnika na nieruchomość przy ul. (...) w T. wskazując , że wycenione przez niego nakłady na kwotę 24. 584 zł poczynione były po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej. Jednakże uczestnik zeznając wskazał dokładnie które z nakładów poczynił po ustaniu wspólności majątkowej , a które w jej trakcie (w trakcie procesu o rozwód) . Nadto uczestnik co do niektórych nakładów przedłożył faktury , z których wynikało kiedy były poczynione. Dlatego opinię należało zweryfikować z zeznaniami uczestnika i dowodami w postaci dokumentów co do okresu ich dokonania i co do ich wartości. Nadto w opinii biegłego W. co do wyceny nakładów wystąpił błąd rachunkowy. Biegły bowiem nakład w postaci utwardzenia kostką pozbrukową ustalił na kwotę 6.208 zł gdy tymczasem po podliczeniu wynik daje kwotę 9.139,69 zł w przybliżeniu 9.140 zł, a nie 6.208 zł. Jednakże już na

stronie 5 opinii biegły prawidłowo dokonał zsumowania nakładów i uwzględnił kwotę 914 zł zamiast 6.208 zł. Jako wiarygodne i przydatne uznano także zeznania biegłego A. W. (k. 292-291v).

Wszystkim dokumentom zebranym w sprawie Sąd dał w pełni wiarę, bowiem żadna ze stron ich nie kwestionowała, nie wzbudziły one też zastrzeżeń Sądu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wyjaśnił, z uwagi na to, że wspólność majątkowa małżeńska wnioskodawczyni i uczestnika postępowania ustala w dacie uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód tj. w dniu 25.09.2008r. czyli po wejściu w życie ustawy z dnia 17.06.2004 r. o zmianie ustawy – kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 162, poz. 1691), która weszła w życie w dniu 19 stycznia 2005 r. to zgodnie z art. 5 ust. 1 te same ustawy, do podziału majątku wspólnego małżonków stosuje się przepisy znowelizowanej ustawy. Ustawę w nowym brzmieniu stosuje się bowiem do stosunków w niej unormowanych, chociażby powstały przed jej wejściem w życie, chyba że przepisy ust. 2 -7 art. 5 stanowią inaczej. Z art. 5 ust. 2 powołanej ustawy nowelizującej wynika, że w przypadku ustania wspólności majątkowej małżeńskiej przed wejściem w życie tej ustawy, składniki majątku, objętego uprzednio wspólnością ustawową małżeńską, zalicza się do majątku wspólnego albo do majątków osobistych małżonków stosownie do przepisów ustawy. Należy jednak mieć na względzie przepis art. 5 ust. 5 pkt. 1 ustawy z dnia 17.06.2004 r. o zmianie ustawy – kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 162, poz. 1691), który do oceny skutków prawnych czynności zobowiązujących lub rozporządzających małżonków sprzed wejścia w życie ustawy nakazuje stosować przepisy sprzed wejścia w życie ustawy. W postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej należy w pierwszej kolejności ustalić, w jakim ustroju majątkowym pozostawali małżonkowie. W okolicznościach niniejszej sprawy niewątpliwym było, iż wnioskodawczynią i uczestnika postępowania obowiązywał ustrój wspólności ustawowej, która powstaje z mocy samego prawa z chwilą zawarcia małżeństwa. Ustrój ten obowiązywał od daty zawarcia związku małżeńskiego tj. **od 24.04.1976r. do 25.09.2008r.** . kiedy to uprawomocnił się wyrok orzekający rozwód. Z chwilą ustania wspólności ustawowej wspólność ta – dotychczas bezudziałowa – ulega przekształceniu. Od tej chwili, zgodnie z przepisem art. 43 §1 kro, oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Jednakże – jak stanowi §2 tego artykułu – z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z małżonków przyczynił się do powstania tego majątku.

W przedmiotowej sprawie uczestnik początkowo wnosił o ustalenie nierównych udziałów w majątkach wspólnym jednakże ostatecznie cofnął to żądanie, na co wnioskodawczyni wyraziła zgodę.

Wobec powyższego w **pkt. IV postanowienia** Sąd umorzył postępowania w zakresie żądania uczestnika ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Podstawę rozstrzygnięcia w tym zakresie stanowił przepis art. 355§ 1 kpc w zw. z art. 512§ 1 kpc.

W postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej Sąd z urzędu ustala skład majątku wspólnego i jego wartość, przy czym zgodnie z art. 567 § 3 kpc w związku z art. 684 kpc, Sąd ustala wartość tego majątku według stanu na dzień ustania wspólności majątkowej małżeńskiej, a cen z chwili dokonywania podziału. Zaznaczyć należy, że przez stan majątku wspólnego należy rozumieć „stan ilościowy a nie jakościowy. Kwestia konieczności uwzględniania aktualnego w dacie orzekania stanu nieruchomości, w kontekście rozumienia znaczenia tego pojęcia, znalazła dostateczne wyjaśnienie nie tylko w najnowszym (p. postanowienie SN z dnia 23.02.2018r., III CZP 103/17, Lex nr 2445100), ale także i we wcześniejszym orzecznictwie, do którego Sąd Najwyższy w uzasadnieniu przywołanej wyżej uchwały nawiązuje. Dlatego też ustalając wartość majątku wspólnego Sąd oparł się na opiniach biegłych, które ustaliły wartość nieruchomości i ruchomości oraz przedsiębiorstwa według stanu jakościowego i cen z dnia wyceny. Sąd zaznaczył, że zrezygnował z aktualizacji przedmiotowych opinii bowiem przed zamknięciem przewodu sądowego wnioskodawczyni i uczestnik zgodnie przyznali, że obecna wartość ruchomości, nieruchomości i przedsiębiorstwa są takie jak w opiniach i nie domagają się aktualizacji opinii. Wobec zgodnych oświadczeń wnioskodawczyni i uczestnika co do wartości składników majątku wspólnego, Sąd uznał za zbędne i przede wszystkim zmierzające do przedłużenia postępowania aktualizację opinii.

Sąd stwierdził, że postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie wykazało, że w skład majątku wspólnego wchodzi następujące ruchomości o następujących wartościach :

- a) meblościanka z wyposażeniem (rok produkcji 1975) wartości 97 zł
- b) kanapa (rok produkcji 1985) wartości 25 zł
- c) dywan z włókniny syntetycznej (rok produkcji 1997) wartości 40 zł
- d) zestaw mebli kuchennych (rok produkcji 1990) wartości 106 zł
- e) 2 szafy garderoby wykonane z płyty okleinowej (rok produkcji 1995) wartości 136 zł
- f) piła tarczowa (rok produkcji 1980) wartości 203 zł
- g) wiertarka ze stojakiem (rok produkcji 1975) wartości 19 zł
- h) kuchenka mikrofalową (rok produkcji 1997) wartości 29 zł
- i) maszyna elektryczna do mielenia marki Z. (rok produkcji 1997) wartości 15 zł
- j) gofrownica (rok produkcji 2000) wartości 5 zł
- k) frytkownica T. (rok produkcji 2000) wartości 15 zł
- l) telewizor kineskopowy G. (...)” (rok produkcji 1995) wartości 40 zł
- ł) radiomagnetofon kasetowy S. (rok produkcji 1997) wartości 27 zł
- m) masażer do stóp (rok produkcji 1997) wartości 17 zł
- n) kuchenka gazowo- elektryczna W. (rok produkcji 1990) wartości 59 zł
- o) maszyna do szycia z szafką (rok produkcji 1985) wartości 29 zł
- ó) komplet kubków różnych wartości 15 zł
- p) durszlak wartości 4 zł
- r) zestaw garnków wartości 23 zł
- s) zestaw sztuców wartości 22 zł
- t) 2 ławy (rok produkcji 1980) wartości 55 zł
- u) stół kuchenny z blatem wykładanym płytkami ceramicznymi (rok produkcji 1990) wartości 18 zł
- w) 2 krzesła (rok produkcji 1990) wartości 25 zł łącznie

Wnioskodawczyni i uczestnik byli zgodni, że wyżej wskazane ruchomości wchodzi w skład majątku wspólnego. Łączna wartość wyżej wskazanych ruchomości została oszacowana przez biegłego K. i ustalona przez Sąd na kwotę **1.024 zł.**

Nadto wnioskodawczyni i uczestnik byli także zgodni, że w skład majątku wspólnego wchodzi: prawo własności nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) zapisanej w KW (...) Sądu Rejonowego wŚ. Wartość przedmiotowej nieruchomości Sąd ustalił na kwotę **412.170 zł.**

Sąd wskazał, że zgodnie z najnowszym orzecnictwem Sądu Najwyższego obciążenia hipoteczne nie mają wpływu na wartość nieruchomości, w tym na wysokość spłaty. Ostatecznie wnioskodawczyni i uczestnik nie kwestionowali ustalonej przez biegłego A. W. wartości przedmiotowej nieruchomości na kwotę 412.170 zł.

Uczestnik kwestionował skład majątku wspólnego co do niektórych ruchomości wskazywanych przez wnioskodawczynię. Twierdził, że niektóre z ruchomości zostały zużyte, zutylizowane. Nadto podnosił, że piec CO stanowi składnik domu i nie powinien być odrębnie wyceniany. Tym samym to na wnioskodawczyni spoczywał ciężar wykazania, że wszystkie wskazane przez nią ruchomości nadal istnieją, nie zostały zużyte czy zutylizowane. Jednakże wnioskodawczyni nawet nie podjęła próby wykazania powyższego. CO więcej nie posiadała wiedzy co znajduje się dokładnie obecnie w wspólnym domu bowiem od wielu lat tam nie była. Mając na względzie fakt, że wnioskodawczyni wyprowadziła się ze wspólnego domu w grudniu 2004r., a zatem przeszło 14 lat temu i 10 lat przed złożeniem wniosku o podział majątku wspólnego, uzasadnione są twierdzenia uczestnika, że niektóre z ruchomości mogły ulec zniszczeniu, zełomowaniu, zutylizowaniu. To na wnioskodawczyni zgodnie z przepisem art. 6 kc spoczywał obowiązek wykazania istnienia wymienionych przez nią ruchomości. Tymczasem nawet z opinii biegłego K. wynika, że nie wszystkie wyceniane przez niego ruchomości zastał w domu przy ul. (...) w T. i dokonał w kilku przypadkach wyceny hipotetycznej nie mogąc dokonać oględzin ruchomości. W toku postępowania o podział majątku wspólnego Sąd dokonuje podziału jedynie tych składników majątku wspólnego, które do dnia zamknięcia przewodu sądowego istnieją. Sąd nie dzieli tych składników, które zostały zniszczone, zutylizowane, zużyte w sposób naturalny, prawidłowy.

Sąd ustalił także, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika wchodzi przedsiębiorstwo w rozumieniu przepisu art. 55⁽¹⁾ kc w formie prowadzonej przez uczestnika działalności gospodarczej. Uczestnik swą działalność gospodarczą zarejestrował jeszcze w trakcie trwania wspólności majątkowej była ona zarejestrowana i prowadzona do zamknięcia przewodu sądowego w niniejszej sprawie. Dlatego też przedmiotowe przedsiębiorstwo weszło w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika i do zamknięcia przewodu sądowego stanowiło składnik tego majątku. Jak ustaliła powołana w sprawie biegła z dziedziny wyceny przedsiębiorstw Ł. M. w skład tego przedsiębiorstwa wchodzi wskazane przez nią ruchomości, koncesja na alkohol, towar. W ramach działalności gospodarczej uczestnik rozlicza także otrzymywany czynsz najmu za pomieszczenia w budynku na nieruchomości przy ul (...). Sąd w oparciu o opinię biegłej ustalił wartość tego przedsiębiorstwa na **kwotę 35.718 zł**. Wartość ta nie była kwestionowana przez wnioskodawczynię ani przez uczestnika.

Mając na względzie powyższe orzeczono jak w **pkt. 1 1 ,2 i 3 postanowienia**.

Zgodnie z przepisem art. 211 kc i 212§1§ 2 i § 3 kc regulującym sposoby zniesienia współwłasności, a stosowanym przy podziale majątku wspólnego na podstawie art. 46 kro i art. 1035 kc w pierwszej kolejności dzieląc majątek wspólny Sąd winien dokonać podziału fizycznego, który w odniesieniu do tego majątku polega przede wszystkim na przyznaniu określonych przedmiotów poszczególnym osobom uprawnionym oraz przyznaniu dopłaty w razie gdyby jednej ze stron przypadły przedmioty majątkowe, których wartość przewyższa wartość przysługującego jej udziału.

Wnioskodawczyni ostatecznie wnosiła by wszystkie składniki majątku wspólnego zostały przyznane uczestnikowi z obowiązkiem spłaty na jej rzecz. Wnioskodawczyni ostatecznie nie była zainteresowana przejęciem żadnego składnika majątku wspólnego. Z kolei uczestnik domagał się przyznania na jego rzecz nieruchomości, oraz ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa, a także piły tarczowej i wiertarki.

Przepis art. 212 § 2 kc stanowi, iż rzecz która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Założeniem przepisów o zniesieniu współwłasności jest w pierwszej kolejności uwzględnienie woli uczestników w zakresie sposobu jej zniesienia. Gdy wszyscy uczestnicy złożą zgodny wniosek co do sposobu zniesienia współwłasności, sąd wyda postanowienie odpowiadające treści wniosku, jeżeli projekt podziału nie sprzeciwia się prawu ani zasadom współżycia społecznego, ani też nie narusza w sposób rażący interesu uprawnionych (art. 622 §1 kpc). Przy braku porozumienia uczestników postępowania dokonuje się zniesienia współwłasności przez

fizyczny podział rzeczy. Zatem podstawowym sposobem zniesienia współwłasności, a więc również podziału majątku wspólnego, jest podział fizyczny rzeczy. Oznacza to, że jeśli podział majątku wspólnego następuje z mocy orzeczenia Sądu, Sąd powinien mieć na względzie przede wszystkim właśnie ten sposób wyjścia ze współwłasności, chyba że uczestnicy sami żądają przyznania rzeczy wspólnej jednemu z nich albo sprzedaży stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Jednakże podział majątku wspólnego przez podział rzeczy w naturze nastąpić może tylko wtedy, gdy jest on możliwy tzn. rzecz daje się podzielić oraz nie występują negatywne przesłanki wymienione w przepisie art. 211 kc (podział taki byłby sprzeczny z przepisami prawa, lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości). Jeżeli podział fizyczny rzeczy nie może być dokonany, bo rzecz nie daje się podzielić, albo występują negatywne przesłanki wymienione w art. 211 kc, podział majątku może nastąpić przez przyznanie całej rzeczy jednemu z małżonków (byłych małżonków) z obowiązkiem spłaty drugiego albo sprzedaż /S. Rudnicki, Komentarz do Kodeksu Cywilnego. Księga Druga. Własność i inne prawa rzeczowe, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 2001, str. 279/. Przez pojęcie „rzecz daje się podzielić” należy rozumieć nie tylko potencjalną techniczną możliwość jej fizycznego podziału ale przede wszystkim możliwość tego podziału w okolicznościach określonej sprawy.

Sąd mając na względzie wyżej przytoczone przepisy, a przede wszystkim zgodne wnioski wnioskodawczyni i uczestnika postanowił nieruchomości zapisaną w KW (...) przyznać na wyłączną własność uczestnikowi. W związku z tym, że wnioskodawczyni nie była zainteresowana przejęciem żadnej ruchomości, a uczestnik był zainteresowany przejęciem wiertarki i piły tarczowej – Sąd przyznał uczestnikowi piłę tarczową i wiertarkę. Uczestnik domagał się też by były mu przyznane ruchomości stanowiące składnik przedsiębiorstwa. W związku z tym, że przedsiębiorstwo stanowi zorganizowaną całość nie było możliwym przyznania poszczególnych jego składników lecz winno zostać przyznane w całości. Sąd zadecydował by całe przedsiębiorstwo przyznać uczestnikowi bowiem to uczestnik je prowadzi, na uczestnika jest zarejestrowane i uczestnik był zainteresowany składnikami tego przedsiębiorstwa.

Mając na względzie powyższe w **pkt. II a postanowienia** Sąd dokonując podziału majątku wspólnego na wyłączną własność uczestnika przyznał opisaną wyżej nieruchomości, opisaną wyżej przedsiębiorstwo oraz ruchomości: piłę tarczową i wiertarkę.

W związku z tym, że zarówno wnioskodawczyni jak i uczestnik nie byli zainteresowani przejęciem na własność pozostałych ruchomości w **pkt. II b postanowienia** zarządzono ich sprzedaż publiczną w drodze licytacji i dokonano podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży w ten sposób, że sumę tą po umniejszeniu kosztów postępowania egzekucyjnego przyznać wnioskodawczyni i uczestnikowi po 1/2 części każdemu z nich. Sąd uznał za niezasadne przyznanie tych ruchomości uczestnikowi tylko dlatego, że znajdują się one w jego posiadaniu, z tym że nie wszystkie (niektóre znajdują się w pomieszczeniach do których uczestnik nie ma dostępu). Sąd miał na względzie, że wnioskodawczyni wyprowadziła się ze wspólnej nieruchomości w 2004r. i zabrała swoje rzeczy osobiste, pozostawiając inne ruchomości. Nigdy nie domagała się wydania od uczestnika żadnych ruchomości pozostawionych w domu. Brak było ustaleń między wnioskodawczynią i uczestnikiem czy uczestnik chce by ruchomości były pozostawione jemu. Tym samym domaganie się przyznania uczestnikowi tych ruchomości po przeszło 10 latach od ustania wspólności majątkowej, kiedy uczestnik ich nie chce jest nieuzasadnione. Sąd uznał, że jeśli ruchomościami tymi nie jest zainteresowana ani wnioskodawczyni ani uczestnik, to nie można przyznawać ich uczestnikowi i to z obowiązkiem spłaty na rzecz wnioskodawczyni. Wobec powyższego zarządzono sprzedaż publiczną ruchomości wskazanych w pkt. I 2 a do e oraz h do w. W związku z tym, że udziały wnioskodawczyni i uczestnika w majątku wspólnym są równe dokonano podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży publicznej po odjęciu kosztów postępowania egzekucyjnego po 1/2 na wnioskodawczynię i uczestnika.

Łączna wartość składników majątku wspólnego, którą podzielił Sąd między wnioskodawczynię i uczestnika (z pominięciem ruchomości których zarządzono sprzedaż publiczną) wynosi 448.110 zł (nieruchomość 412.170 zł + piła tarczowa 203 zł, +m wiertarka 19 zł + przedsiębiorstwo 35.718 zł). Zatem każdy z byłych małżonków winien uzyskać z majątku wspólnego 224.456 zł. Wartość składników majątku wspólnego przyznanych J. M. wynosi 448.110 zł. Zatem należna wnioskodawczyni od uczestnika spłata wynosi 224.055 zł.

Wobec powyższego w **pkt. III** postanowienia zasądono od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 224.055 zł tytułem spłaty. Podstawę rozstrzygnięcia stanowił przepis art. 212§ 1 i 3 kc w zw. z art. 46 kro i art. 1035 kc. Zgodnie z przepisem art. 212 § 3 kc jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. W razie rozłożenia dopłat i spłat na raty terminy ich uiszczenia nie mogą łącznie przekraczać lat dziesięciu. W niniejszej sprawie Sąd uznał iż uczestnik winien spłacić wnioskodawczynię w pięciu ratach :

f) pierwsza rata w kwocie 50.000 zł płatna w terminie miesiąca od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

Uczestnik zadeklarował, że posiada oszczędności w kwocie 50.000 zł zatem może je od razu po uprawomocnieniu się postanowienia w niniejszej sprawie przeznaczyć na spłatę wnioskodawczynie. Natomiast w ten sposób wnioskodawczynie otrzyma znaczącą część całej spłaty

g) druga rata w kwocie 43.513,75 zł płatna w terminie jednego roku od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia

h) trzecia rata w kwocie 43.513,75 zł płatna w terminie dwóch lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

i) czwarta rata w kwocie 43.513,75 zł płatna w terminie trzech lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

j) piąta rata w kwocie 43.513,75 zł płatna w terminie czterech lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

Przy czym zasądono także ustawowe odsetki za opóźnienie w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

Sąd mając na względzie sytuację osobistą i majątkową uczestnika, a także wysokość zasądzonej spłaty uznał, że płatność pozostałych rat będzie rozłożona na 4 lata. Sąd zaznaczył, że uczestnik wprawdzie prowadzi działalność gospodarczą ale obecnie dochód z niej nie jest wysoki. Uczestnik nadto sam prowadzi gospodarstwo domowe, sam się utrzymuje. Zdaniem Sądu uczestnik musi mieć czas na zgromadzenie potrzebnej kwoty na pozostałą część spłaty, a w terminie 4 lat jest w stanie to zrobić. Może wystąpić o udzielenie kredytu, pożyczek, zgromadzić pewne oszczędności. W ocenie Sądu w ciągu każdego roku J. M. jest w stanie zgromadzić kwoty po 43.513,75 zł.

Wnioskodawczynie w niniejszym postępowaniu zgłosiła żądani zasądzenia od uczestnika kwoty 22.456,25 zł tytułem pozostawionego przez nią w sklepie towaru. Wnioskodawczynie przed wyprowadzką ze wspólnego domu prowadziła działalność gospodarczą, a wyprowadzając się pozostawiła w sklepie towar. Powyższe okoliczności nie były sporne. Zważyć należy, że zarówno działalność gospodarcza zarejestrowana na wnioskodawczynię, jak i później działalność gospodarcza zarejestrowana na uczestnika zostały zarejestrowane w trakcie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej, a więc stanowiły składnik majątku wspólnego jako przedsiębiorstwa w myśl przepisów kodeksu cywilnego. Dlatego też pozostawiony przez wnioskodawczynię towar - po zaprzestaniu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej stanowił składnik majątku wspólnego. Jednakże żądanie zasądzenia od uczestnika kwoty 22.456,25 zł tytułem rozliczenia tego towaru jest niezasadne. Należy bowiem zaznaczyć, że wnioskodawczynie zeznała, że zostawiając towar kazała swym dzieciom by go sprzedały i z uzyskanych pieniędzy spłaciły długi działalności gospodarczej. Na rozprawie dnia 11.03.2015r. B. M. zeznała: „ Jak ja zakończyłam działalność gospodarczą to został z mojego sklepu towar. Była zrobiona inventura. Ja uczuliłam dzieci, że mają jak najwięcej tego towaru sprzedać i pospłacać moje zaległości. Widać, że dzieci nie wszystko sprzedały, ponieważ zostały jeszcze jakieś faktury do zapłacenia.(...) Nie wiem co się stało z tym towarem ze sklepu, który pozostawiła dzieciom. Nie przekazywałam uczestnikowi żadnego towaru ze sklepu.” (k. 202) . Z zeznań tych wynika, że przedmiotowy towar wnioskodawczynie pozostawiła dzieciom z zaleceniem jego sprzedaży i spłaty długów działalności gospodarczej. Uczestnik twierdził, że nie dysponował tym towarem i nie wie co dzieci z nim zrobiły. Również wnioskodawczynie zeznała, że nie wie co dzieci zrobiły z pozostawionym im towarem. Wnioskodawczynie w żaden sposób nie wykazała by jakkolwiek część towaru znajdowała się kiedykolwiek w dyspozycji uczestnika. Tym samym nie zasadne było żądanie od uczestnika

zapłaty kwoty stanowiącej równowartość pozostawionego towaru. Wobec powyższego **w pkt. VII** Sąd Rejonowy oddalił wniosek B. M. o zasądzenie od uczestnika kwoty 22.456,25 zł.

W myśl przepisu art. 45§1 każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie może żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności. W myśl przepisu art. 45§ 3 kro przepisy powyższe stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dług jednego z małżonków został zaspokojony z majątku wspólnego. Uczestnik zgłosił żądanie rozliczenia spłaconego długu wnioskodawczyni w kwocie 1.305,24 zł związanego z prowadzoną przez B. M. działalnością gospodarczą. Wnioskodawczyni nie kwestionowała faktu spłaty przez uczestnika długu zarejestrowanej na nią działalności gospodarczej w kwocie 1.305,24zł. Sąd jednak uznał żądanie uczestnika zasądzenia od B. M. z tego tytułu kwoty 1.305,24 zł za niezasadne. Należy zaznaczyć, że przedmiotowy dług nie był długiem majątku osobistego wnioskodawczyni lecz długiem majątku wspólnego (wchodzącej w skład majątku wspólnego działalności gospodarczej – przedsiębiorstwa). Nadto dług ten został spłacony w trakcie trwania wspólności majątkowej – ostatnia rata spłacona w 2006r. Uczestnik wskazał, że środki pieniężne na spłatę tego długu posiadał z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Wskazać należy, że dochody z działalności gospodarczej wypracowane w trakcie trwania wspólności majątkowej wchodzą w skład majątku wspólnego. W roku 2006 między wnioskodawczynią i uczestnikiem obowiązywał jeszcze ustrój wspólności majątkowej i nie ma tu znaczenia fakt wyprowadzenia się wnioskodawczyni ze wspólnej nieruchomości. Jeśli uczestnik spłacił dług majątku wspólnego ze środków pochodzących z majątku wspólnego, to nie może żądać od wnioskodawczyni rozliczenia tego spłaconego długu.

Uczestnik żądał także zasądzenia od wnioskodawczyni kwoty 10.301,55 zł tytułem 1/2 spłaconego przez niego wspólnego kredytu. Bezsporny był fakt, że uczestnik dokonał spłaty kredytu zaciągniętego przez wnioskodawczynię i uczestnika w trakcie trwania wspólności majątkowej w kwocie 20.603,11 zł. Spłata kwoty 20.603,11 zł ostatecznie miała miejsce w 2007r., a więc w trakcie trwania majątku wspólnego i została spłacona za środki pochodzące z dochodów działalności gospodarczej prowadzonej przez J. M.. Zatem tak samo jak w przypadku opisanej wyżej spłaty długu z działalności gospodarczej została dokonana spłata długu majątku wspólnego z majątku wspólnego. Tym samym niezasadne jest żądanie przez uczestnika rozliczenia spłaty tego długu poprzez zasądzenie od wnioskodawczyni połowy spłaconej kwoty tj. 10.301,55 zł. Sąd uznał, wobec podniesionego przez wnioskodawczynię zarzutu przedawnienia tego roszczenia, że roszczenie to nie jest przedawnione. Bowiem zgodnie z przepisem art. 121 pkt. 3 kc bieg terminu przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu co do roszczeń, które przysługują jednemu z małżonków przeciwko drugiemu – przez czas trwania małżeństwa. Zatem bieg terminu roszczeń uczestnika wobec wnioskodawczyni rozpoczął się dopiero od uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód tj. od 25.09.2008r. Mając na względzie przepis art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13.04.2018r. o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U 2018 poz. 1104) roszczenia uczestnika wobec B. M. przedawniałyby się w dniu 25.09.2018r. (10 lat). Uczestnik swe roszczenia zgłosił w toku niniejszego postępowania przed 25.09.2018r. Zatem roszczenia uczestnika wobec B. M. zgłoszone w niniejszym postępowaniu nie są przedawnione.

J. M. domagał się także zasądzenia od wnioskodawczyni kwoty 2.060,91 zł tytułem połowy zapłaconych przez niego opłat za prąd i wodę po ustaniu wspólności majątkowej. Wnioskodawczyni nie kwestionowała tego, że uczestnik zapłacił opłaty za wodę i prąd w 2011r. jednak podnosiła, że niezasadnym jest żądanie od niej zwrotu tych kwot bowiem ona z wody i prądu nie korzystała gdyż nie mieszkała w 2011r. we wspólnej nieruchomości, a zamieszkiwał w niej uczestnik i to ona z tych mediów korzystała.

Uczestnik domagał się też zasądzenia od wnioskodawczyni kwoty 1.767 zł tytułem 1/2 zapłaconego przez uczestnika podatku od wspólnej nieruchomości za 2011r.- 2014r. Nie było sporu co do tego, że J. M. zapłacił kwotę 3.534 zł tytułem podatku od wspólnej nieruchomości za wskazany okres. Zapłata nastąpiła po ustaniu wspólności m majątkowej, a zatem z majątku osobistego uczestnika i dotyczyła zobowiązania odnoszącego się do majątku wspólnego – wspólnej nieruchomości. Zgodnie z przepisem art. 207 kc wydatki związane z nieruchomością wspólną obciążają

współwłaścicieli stosunkowo do wielkości ich udziałów. Jak już zaznaczono udziały B. M. i J. M. w majątku wspólnym są równe i po ustaniu wspólności majątkowej wynoszą po 1/2. Zatem co do zasady winni ponosić po 1/2 części wydatki związane z nieruchomością wspólną. Bez wątpienia zapłata podatku od wspólnej nieruchomości stanowiła ciężar związany z nieruchomością wspólną, a uczestnik wykazał, że go poniósł i w jakiej wysokości. Wobec powyższego za zasadne uznano żądania uczestnika zasądzenia od wnioskodawczynie połowy poniesionego z tego tytułu wydatku tj. kwoty 1.767 zł.

Sąd uznał za niezasadne żądanie zasądzenia od wnioskodawczynie kwoty 2.060,91 zł tytułem zwrotu 1/2 poniesionych opłat za wodę i prąd. Wydatki z tytułu opłat ponoszonych w związku z korzystaniem z budynku na nieruchomości w większości nie są nakładami na ta nieruchomość ani związanymi z nią innymi obciążeniami. Wydatki te ogólnie nie służą utrzymaniu samej rzeczy, zachowaniu jej substancji lub zwiększeniu jej wartości czy użyteczności ale jedynie zaspokojeniu własnych potrzeb osoby lub osób korzystających z nieruchomości i w związku z tym czerpiących prąd czy wodę, gaz lub inne media. Można by przyjąć, że koszty ogrzewania - których w niniejszym postępowaniu uczestnik nie domagał się rozliczenia - mogłyby być służyć utrzymaniu substancji ogrzewanego budynku. Byłaby to ta część kosztów za ogrzewanie budynku, która byłaby niezbędna do zapewnienia w nim takiej temperatury dzięki której nie będzie on niszczyć względu na warunki atmosferyczne. Natomiast dochodzone w niniejszym postępowaniu wydatki na wodę i prąd nie zmiierzają do zachowania substancji budynku. Dlatego wydatki na wodę i prąd nie obciążają współwłaścicieli na podstawie art. 207 kc. Należy wskazać, że w uzasadnieniu wyroku w sprawie toczącej się pomiędzy B. M. i J. M. o sygn. akt II Ca 947/13 Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku wskazał, że wydatki na opłaty związane z korzystaniem z nieruchomości przez inne niż dany współwłaściciel osoby, wobec których nie ma on obowiązku alimentacyjnego, mogą go obciążać tylko jeśli zobowiązał się je ponosić, a w przypadku B. M. taka sytuacja nie miała miejsca. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela to stanowisko. Uczestnik nie wykazał, a nawet nie podnosił, że opłaty za prąd były też związane z ogrzewaniem budynku, a jeśli tak by było to uczestnik winien wykazać w jakiej części opłaty za prąd dotyczyły funkcjonowania pieca CO.

Wobec powyższego w **pkt. VIII postanowienia** zasądzone od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika kwotę 1.767 zł tytułem zwrotu połowy spłaconych długów tytułem podatku od nieruchomości wspólnej, a w pozostałym zakresie żądania uczestnika o zwrot opłat za wodę i prąd, za spłatę wspólnego kredytu, za spłatę wspólnego kredytu, za spłatę długu związanego z działalnością gospodarczą wnioskodawczynie oddalono.

W **pkt. IX postanowienia** oddalono wniosek uczestnika o zasądzenie od wnioskodawczynie kwoty 24.584 zł tytułem poniesionych nakładów z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny - na nieruchomość wspólną. Uczestnik wskazywał, że wykonał ulepszeń w nieruchomości wspólnej by polepszyć sobie warunki mieszkania, a wyceny tych nakładów dokonał biegły na kwotę 24.584 zł. Nakłady te uczestnik częściowo poczynił (jak sam przyznał) w trakcie trwania procesu o rozwód, a więc w trakcie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej. Nakłady jak Sąd ustalił czynione były z dochodów z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Tym samym nakłady poczynione w trakcie trwania procesu o rozwód były to nakłady z majątku wspólnego na majątek wspólny, a zatem nie było podstaw do ich rozliczenie w niniejszym postępowaniu. Natomiast dalsze nakłady czynione były przez uczestnika (co sam uczestnik przyznał) w toku niniejszego postępowania tj. postępowania o podział majątku wspólnego. Przedmiotowe nakłady J. M. sfinansował z dochodów prowadzonej działalności gospodarczej. Zatem co do zasady przysługiwało uczestnikowi roszczenie o rozliczenie tych nakładów bowiem były czynione z majątku osobistego na majątek wspólny. Nakłady uczestnik poczynił by poprawić sobie standard życia. B. M. nie była poinformowana o tych nakładach, nie wiedziała o nich. Z tego powodu wnioskodawczynie wnosila o oddalenie tego żądania. Sąd zaznaczył, że uczestnik niezasadnie żądał zwrotu od wnioskodawczynie wartości wszystkich poniesionych przez niego nakładów w pełnej wysokości. Co do zasady żądanie takie mogłoby dotyczyć jedynie połowy wartości nakładów i to tylko tych poczynionych z majątku osobistego czyli po ustaniu wspólności majątkowej (po uprawomocnieniu się wyroku orzekającego rozwód). Jednakże w przedmiotowej sprawie istotnym jest również to, że uczestnik w wyniku podziału majątku wspólnego otrzymał na wyłączną własność nieruchomość na którą czynił nakłady. Biegły przy wycenie nieruchomości ocenił jej stan na dzień wyceny tj. po dokonanych nakładach. Nie jest zasadne przyjęcie przez uczestnika, że żądanie o zwrot tych nakładów należy wyliczyć ustalając jedynie wartość poszczególnych nakładów.

Bowiem znaczenie ma w tym przypadku nie wartość samych nakładów ale to czy i o ile podniosły one wartość nieruchomości. Nie wszystkie nakłady podnoszą wartość nieruchomości i w związku z tym, że jeden z byłych małżonków, który nakłady te czynił otrzymał nieruchomość z tymi nakładami – drugi z byłych małżonków nie może być zobowiązanych do zwrotu nakładów które nie miały wpływu na wartość nieruchomości. Należy zaznaczyć, że to na uczestniku spoczywał ciężar dowodowy wykazania zasadności roszczenia o zwrot nakładów, a także wysokości tego roszczenia. Uczestnik początkowo nawet nie wnosił o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wyceny jego nakładów na nieruchomość. Dopiero gdy biegły na zlecenie Sądu wycenił nieruchomość, uczestnik wniósł by biegły wypowiedział się co do nakładów. Biegły został wezwany na rozprawę, przedstawił wycenę nakładów. Jak już zaznaczono wyżej sama wycena nakładów jest niewystarczająca do ich rozliczenia. Bowiem tylko te nakłady, które podnoszą wartość nieruchomości mogłyby być rozliczone, a wysokość roszczenia z tego tytułu winna być ustalona na jako suma tych nakładów ale jako kwota o jaką podnoszą wartość nieruchomości. Wniosek dowodowy o opinię biegłego w tym zakresie nie został złożony. Nadto uczestnik podczas przesłuchani biegłego na rozprawie nie dążył też by ustalić, które z nakładów miały wpływ na wartość nieruchomości i o ile tą wartość podniosły. Jak już zaznaczono wyżej nie można przyjmować prostego matematycznego wyliczenia, że wartość nieruchomości wzrosła o tyle na ile wycenione zostały nakłady.

Wnioskodawczyni domagała się zasądzenia od uczestnika na jej rzecz kwoty 30.000 zł tytułem korzystania przez uczestnika ze wspólnej nieruchomości ponad udział za okres od stycznia 2005r. do stycznia 2015r. oraz kwoty 18.535,87 zł tytułem połowy pożytków uzyskanych przez uczestnika tytułem czynszu najmu części wspólnej nieruchomości za okres od stycznia 2005r. do listopada 2016r.

W myśl przepisu art. 206 kc mającego zastosowanie również w sprawie o podział majątku wspólnego, każdy ze współwłaścicieli jest uprawniony do współposiadania rzeczy wspólnej oraz do korzystania z niej w takim zakresie, jaki daje się pogodzić ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez pozostałych współwłaścicieli. W myśl przepisu art. 207 kc pożytki i inne przychody z rzeczy wspólnej przypadają współwłaścicielom w stosunku do wielkości udziałów. Przepisy te poprzez art. 46kro mają zastosowanie również do majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej.

W pkt. **VI postanowienia** Sąd oddalił wniosek wnioskodawczyni o zasądzenie od uczestnika kwoty 30.000 zł tytułem korzystania z nieruchomości ponad udział w okresie od stycznia 2005r. do stycznia 2015r. Żądanie to uznano za niezasadne bowiem nie jest prawdą, że uczestnik korzystał z budynku na nieruchomości w całości. W wyroku orzekającym rozwód Sąd Okręgowy w Poznaniu uregulował sposób korzystania z tego budynku na czas wspólnego zamieszkiwania i przydzielił wnioskodawczyni określoną część budynku i uczestnikowi określoną część. Wnioskodawczyni wymieniła zamki do pomieszczeń jej przyznanych i uczestnik nie mógł z nich korzystać. Natomiast klucze od tych pomieszczeń wnioskodawczyni przekazała synowi. J. M. do dziś nie ma dostępu do tych pomieszczeń i z nich nie korzysta. Zatem nie jest prawdziwe twierdzenie wnioskodawczyni, że uczestnik korzysta z nieruchomości w 100%. To wnioskodawczyni wyprowadziła się ze wspólnego domu pod koniec 2014r. i nie wykazała by do tej wyprowadzki była zmuszona przez uczestnika. W uzasadnieniu wyroku I ACa 637/08 wydanym na skutek apelacji B. M. i J. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu orzekającego rozwód Sąd Apelacyjny w Poznaniu wskazał, że ; „Należy się także zgodzić z Sądem pierwszej instancji, że pozwana może użytkować przyznaną jej część mieszkania w dowolny sposób np. przez zezwolenie synowi na zajęcie jej pomieszczeń.” Zważyć należy, że pozwana do dzisiaj w taki właśnie sposób korzysta z przyznanych jej pomieszczeń. Co więcej Sąd Apelacyjny w tym samym uzasadnieniu wskazał, że sposób korzystania z mieszkania ustalony w wyroku orzekającym rozwód został ustalony przez strony na rozprawie w dniu 02.11.2006r.

Jako niezasadne uznano także żądanie B. M. zasądzenia od J. M. kwoty 18.535,87 zł tytułem 1/2 pożytków z nieruchomości wspólnej. Wskazać należy, że uczestnik wynajmował część nieruchomości w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej i rozliczał go w ramach tej działalności. Natomiast działalność gospodarcza prowadzona przez uczestnika została uznana przez Sąd za majątek wspólny jako przedsiębiorstwo i rozliczona w

niniejszym postępowaniu, dlatego też w ocenie Sądu nie można osobno rozliczać dochodów w postaci czynszu najmu bowiem przedsiębiorstwo stanowi zorganizowana całość i musi być rozliczane jako całość.

W związku z powyższym w **pkt. V postanowienia** żądanie wnioskodawczynie zasądzenia od uczestnika kwoty 18.535,87 zł oddalono.

W **pkt. X postanowienia w** oparciu o przepis art. 624 zdanie drugie kpc w zw. z art. 688 kpc w zw. z art. 567§ 3 kpc nakazano wnioskodawczynie opuścić, opróżnić i wydać uczestnikowi nieruchomości zapisaną w KW (...). Jednocześnie termin opuszczenia, opróżnienia i wydania nieruchomości ustalono na jeden miesiąc od uprawomocnienia się postanowienia. Bowiem wnioskodawczynie w terminie 1 miesiąca od uprawomocnienia się postanowienia winna otrzymać spłatę w kwocie 50.000 zł, co jest kwotą wystarczającą na np. wynajęcie lokalu mieszkalnego.

O kosztach postępowania orzeczono w **pkt. XI i XII postanowienia**. Nieuiszczone wydatki podzielono po połowie pomiędzy wnioskodawczynią i uczestnikiem i nakazano ściągnąć od wnioskodawczynie i uczestnika na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Środzie Wlkp.) kwoty po 3.289 zł, które pokryją wyłożone przez Skarb państwa tymczasowo wydatki na opinie biegłych. Podstawę rozstrzygnięcia stanowił przepis art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28.07.2005r. (tekst jedn. 2014 poz.1025 ze zm). W pozostałym zakresie kosztami postępowania obciążono wnioskodawczynię i uczestnika w zakresie faktycznie przez nich poniesionym w oparciu o przepis art.520 § 1 kpc.

Apelację od powyższego postanowienia wywiodła wnioskodawczynie zaskarżając je w części tj. w punkcie III. – w zakresie terminu i sposobu uiszczenia zasądzonej spłaty, kwestionując rozłożenie spłaty na raty.

Apelująca zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów i dokonanie ustaleń nasuwających zastrzeżenia w zakresie logicznej poprawności i zasad doświadczenia życiowego w zakresie dokonanych przez Sąd Rejonowy ustaleń, co do sytuacji ekonomicznej stron prowadzące do przyjęcia, że zasadnym jest rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty;
2. prawa materialnego tj. art. 212 § 3 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty, podczas gdy w sprawie nie było podstaw do rozłożenia na raty zasądzzonej spłaty, a zaskarżone rozstrzygnięcie w zakresie rozłożenia spłaty na raty nie uwzględnia uzasadnionego interesu wnioskodawczynie oraz pomija ekonomiczny wymiar, jaki rozłożenie świadczenia na raty będzie miało dla wnioskodawczynie;

W związku z powyższym apelująca wniosła o zmianę punktu III. zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od uczestnika postępowania J. M. na rzecz wnioskodawczynie B. M. kwoty 224.055 zł płatnej w terminie 2 miesiące od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

W odpowiedzi na apelację uczestnik wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczynie była zasadna w przeważającej części.

Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę w granicach apelacji podkreśla, iż Sąd I instancji w większości dokonał prawidłowej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i na tej podstawie poczynił zasadniczo prawidłowe ustalenia faktyczne. Do ustalonego stanu faktycznego zastosowano właściwe przepisy prawa materialnego, które jednak nie zostały w całości prawidłowo zinterpretowane. Sąd Odwoławczy, na podstawie art. 382 k.p.c., przyjmuje za własne ustalenia faktyczne i poglądy prawne Sądu Rejonowego, z korektą wynikającą z poniższych rozważań.

Zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. był częściowo zasadny tj. w zakresie dotyczącym dochodów uczestnika postępowania. Zeznając po raz pierwszy przed Sądem Rejonowym deklarował on dochody z działalności gospodarczej na poziomie ok. 3000 zł netto miesięcznie (k. 203 w zw. z k. 89). Zeznając w dniu 30 sierpnia 2019 r. uczestnik podał, że od zeszłego roku jego dochody z działalności gospodarczej zmniejszyły się do kwoty ok. 1.500 zł miesięcznie, a w związku z tym planuje zakończyć działalność, zarejestrować się jako bezrobotny i utrzymywać się z zasiłku dla bezrobotnych (k. 445). Jednocześnie uczestnik nie potrafił określić, jaki aktualnie dochód uzyskuje z prowadzonego sklepu, jednak zeznał, że jest to jego jedyne źródło utrzymania. Należy podkreślić, że zeznania te nie zostały poparte żadnymi dokumentami potwierdzającymi spadek dochodów uczestnika o połowę w stosunku do pierwotnie deklarowanych. Jednocześnie te ostatnie zeznania budziły wątpliwości w kontekście zadeklarowanych przez uczestnika oszczędności. Zeznając po raz pierwszy uczestnik podał, że zgromadził oszczędności w kwocie 20.000 zł (k. 203 w zw. z k. 89). Z kolei podczas uzupełniających zeznań wskazał, że jego oszczędności wzrosły do kwoty 50.000 zł (k. 445). Zatem zeznania uczestnika, zgodnie z którymi jego dochody od 2018 r. spadły o połowę budziły uzasadnione wątpliwości, skoro jednocześnie zdołał powiększyć swoje oszczędności o 30.000 zł w stosunku do pierwotnie deklarowanych. Jednocześnie należy podkreślić, że w świetle zeznań uczestnika, jego dorosły syn, mieszkający z uczestnikiem od 10 lat, nie dokłada się do kosztów utrzymania nieruchomości, z wyjątkiem sporadycznego partycypowania w kosztach opału. W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał, że zeznania uczestnika złożone w dniu 19 sierpnia 2019 r. nie zasługiwały na wiarę co do jego aktualnych dochodów.

Zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 212 § 3 k.c. zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 567 § 3 k.p.c. do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku. W myśl art. 688 k.p.c. do dziale spadku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności. Zgodnie z art. 46 k.r.o., w sprawach nieunormowanych w artykułach poprzedzających, od chwili ustania wspólności ustawowej do majątku, który był nią objęty, jak również do podziału tego majątku, stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku. W myśl art. 1035 k.c. jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do dziale spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych. Przepisy Kodeksu cywilnego (art. 211-212 k.c.) oraz przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 621-625 k.p.c.) przewidują trzy sposoby zniesienia współwłasności – podział rzeczy wspólnej, przyznanie rzeczy jednemu ze współwłaścicieli, sprzedaż rzeczy wspólnej. Uszeregowanie sposobów zniesienia współwłasności świadczy o wyraźnej preferencji ustawodawcy co do podziału rzeczy wspólnej; w dalszej kolejności aprobuje się przyznanie rzeczy jednemu ze współwłaścicieli, a ostatecznością jest sprzedaż rzeczy wspólnej. W niniejszej sprawie strony były zgodne co do przyznania nieruchomości, przedsiębiorstwa oraz ruchomości opisanych w pkt I.2. f) i g) na rzecz uczestnika postępowania. Zgodnie z art. 212 § 3 k.c. zd. 1, jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. W myśl art. 624 zd. 2 k.p.c. jeżeli w wyniku podziału całość rzeczy lub jej część przypadnie współwłaścicielowi, który nie włada tą rzeczą lub jej częścią, sąd w postanowieniu o zniesieniu współwłasności orzeknie również co do jej wydania lub opróżnienia przez pozostałych współwłaścicieli pomieszczeń znajdujących się na nieruchomości, określając stosownie do okoliczności termin wydania rzeczy lub opróżnienia pomieszczeń. Przedsiębiorstwo i ruchomości w postaci piły tarczowej i wiertarki znajdują się w wyłącznym posiadaniu uczestnika. W wyroku orzekającym rozwód uregulowano sposób korzystania ze wspólnej nieruchomości przyznając wnioskodawczyni do wyłącznej dyspozycji pomieszczenia położone na pierwszym piętrze nieruchomości usytuowane nad sklepem. Sąd Rejonowy w punkcie X. zaskarżonego postanowienia nakazał wnioskodawczyni opuścić, opróżnić i wydać uczestnikowi nieruchomość opisaną w punkcie I.1. postanowienia w terminie 1 miesiąca od uprawomocnienia się postanowienia. Sąd Rejonowy rozłożył spłatę zasądzoną na rzecz wnioskodawczyni w kwocie 224.055 zł na raty, na okres 4 lat, pierwsza rata w kwocie 50.000 zł w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia, a pozostałe 4 raty w terminach rocznych, w kwotach po 43.513,75 zł. Z art. 212 § 3 k.c. wynika, że sąd ma szeroki zakres władzy dyskrecjonalnej w zakresie określenia terminu i sposobu uiszczenia, a jedynym ograniczeniem jest niemożność rozłożenia dopłat i spłat na raty na okres przekraczający 10 lat. W doktrynie wskazuje się, że sąd powinien uwzględnić całokształt okoliczności, w tym interes wszystkich współwłaścicieli, możliwości majątkowe zobowiązanego i potrzeby uprawnionego, charakter rzeczy, liczbę współwłaścicieli oraz wielkość spłat lub dopłat (por. P. Książak,

Komentarz do art. 212 k.c. w: Kodeks cywilny. Komentarz pod red. K. Osajdy, Legalis 2019). W judykaturze został wyrażony pogląd, że przyznana współwłaścicielowi spłata z tytułu jego udziału we współwłasności domu powinna umożliwiać mu zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych w rozsądnym terminie i na poziomie zbliżonym do stanu sprzed zniesienia współwłasności (post. SN z 15.3.2013 r., V CSK 168/12, Legalis). Także we wcześniejszym orzeczeniu (post. SN z 18.7.2000 r. (IV CKN 1202/00, Legalis) Sąd Najwyższy stwierdził, że w razie przyznania spłaty związanej z podziałem domu mieszkalnego powinna ona spełniać zasadnicze wymaganie umożliwienia uzyskania w rozsądnym terminie powierzchni mieszkalnej zbliżonej wielkością i jakością do przysługującej w ramach współwłasności. W literaturze wskazuje się ponadto, że w świetle art. 212 k.c. interes uprawnionego współwłaściciela realizowany jest poprzez odpowiednie ukształtowanie terminu spłaty (P. Księżak, w: Osajda, Komentarz KC, t. II, 2017, s. 332).

Sąd Rejonowy nie rozważył należyście całokształtu okoliczności sprawy. Z niekwestionowanych ustaleń wynika, że wnioskodawczyni ma obecnie 62 lata, od 1 lipca 2018 r. utrzymuje się z emerytury w kwocie 1.450 zł netto, nie posiada oszczędności, mieszka z partnerem w jego domku na terenie ogródków działkowych, prowadzi z nim wspólne gospodarstwo domowe, a dochody partnera wynoszą 3.000 zł netto. Z ustaleń tych wynika również, że wnioskodawczyni wyprowadziła się ze wspólnej nieruchomości 5 grudnia 2014 r. i od tamtej pory nie korzysta z nieruchomości stron, ani przedsiębiorstwa w postaci sklepu na tej nieruchomości. W sprawie było bezsporne, że wnioskodawczyni nie posiada własnego lokalu mieszkalnego. W toku niniejszego postępowania strony były zgodne co do przyznania wspólnej nieruchomości i przedsiębiorstwa uczestnikowi, który nieprzerwanie tam zamieszkuje i od 2005 r. prowadzi działalność gospodarczą w postaci sklepu na tej nieruchomości. Wnioskodawczyni konsekwentnie prezentowała stanowisko, że jest zainteresowana spłatą, którą chciałaby przeznaczyć na zakup mieszkania. Należy podkreślić, że wniosek o podział majątku wspólnego został złożony przez wnioskodawczynię 17 czerwca 2014 r. Już we wniosku wnioskodawczyni domagała się przyznania nieruchomości uczestnikowi i zasądzenia na jej rzecz spłaty w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia. W uzasadnieniu wniosku podniosła, że pieniądze uzyskane ze spłaty zamierza przeznaczyć na zakup mieszkania, gdyż mieszka u partnera i nie posiada własnej nieruchomości, która zaspokajałaby jej potrzeby mieszkaniowe. Ponadto wnioskodawczyni podkreśliła, że tylko jednorazowa spłata jest dla niej ekonomicznie uzasadniona. W odpowiedzi na wniosek uczestnik wniósł o przyznanie mu nieruchomości z obowiązkiem spłaty na rzecz wnioskodawczyni w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Składając wyjaśnienia po raz pierwszy uczestnik postępowania zadeklarował zaciągnięcie kredytu wspólnie z synem w celu spłaty wnioskodawczyni. Ponadto z zeznań uczestnika wynika, że nie ma kredytów ani pożyczek i posiada zdolność kredytową (k. 311).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy podzielił argumentację apelującej, zgodnie z którą tylko jednorazowa spłata zaspokoi należycie jej interes. Spłata ta powinna mieć realny walor ekonomiczny, aby umożliwić wnioskodawczyni zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych poprzez zakup mieszkania. Uczestnik ma zaspokojone potrzeby mieszkaniowe na nieruchomości, która stanowiła najbardziej znaczący składnik majątku wspólnego stron. Uczestnik otrzymał tę nieruchomość oraz przedsiębiorstwo w postaci sklepu i jego wyposażenia. Wnioskodawczyni mieszka na ogródkach działkowych u swojego partnera. Nie można tego z pewnością uznać za komfortową sytuację. Skoro uczestnik deklarował, że posiada zdolność kredytową to powinien zaciągnąć kredyt umożliwiający mu jednorazową spłatę wnioskodawczyni. Ponieważ jest właścicielem nieruchomości, ma możliwość zaciągnięcia kredytu hipotecznego. Spłata ratalna trwająca przez okres 4 lat nie pozwoli wnioskodawczyni na zakup mieszkania w rozsądnym terminie. Ponadto dochody uczestnika nie są wystarczające na zgromadzenie rocznej raty w kwocie 43.513,75 zł. Przyjmując niezakwestionowane przez wnioskodawczynię miesięczne koszty utrzymania uczestnika w kwocie 1.000 zł, z dochodu 3.000 zł miesięcznie pozostaje kwota 2.000 zł. Nawet przy założeniu, że uczestnik odkładałby kwotę 2.000 zł miesięcznie, rocznie zgromadzi 24.000 zł. Raty takiej nie zgromadzi tym bardziej przy zadeklarowanych przez niego na ostatniej rozprawie dochodach na poziomie 1.500 zł miesięcznie. Po potrąceniu kosztów utrzymania 1.000 zł, odkładałby 500 zł, co dałoby 6.000 zł rocznie. Powyższe pokazuje, że zgromadzenie rocznej raty w kwocie 43.513,75 zł jest obiektywnie niemożliwe bez zaciągnięcia kredytu. Dodatkowo należy zauważyć, że uczestnik mieszka z dorosłym synem, który od 10 lat nie dokłada się regularnie do kosztów utrzymania. Skoro uczestnik deklarował, że może pozyskać środki z kredytu zaciągniętego wspólnie z synem, powinien podjąć działania w tym kierunku, zwłaszcza, że wyraża zgodę na zamieszkiwanie syna na przedmiotowej nieruchomości, bez uiszczania wynagrodzenia i opłat. Jeśli

uczestnik nie zdecydowałaby się na kredyt i nie pozyskałby środków na spłatę przy pomocy innych osób, powinien rozważyć sprzedaż nieruchomości. Ze środków uzyskanych ze sprzedaży każdy z byłych małżonków mógłby kupić mieszkanie, przy ewentualnym niewielkim wsparciu kredytowym.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że wnioskodawczyni powinna otrzymać jednorazową spłatę. Sąd uznał, że właściwym będzie termin 5 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia bowiem okres 2 miesięcy mógłby okazać się niewystarczający na załatwienie formalności kredytowych bądź sprzedaż nieruchomości. Odsetki ustawowe za opóźnienie w płatności spłaty nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) zmienił zaskarżone postanowienie w punkcie III. w ten sposób, że zasądził od uczestnika postępowania J. M. na rzecz wnioskodawczyni B. M. z tytułu spłaty kwotę 224.055 zł płatną w terminie 5 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek opóźnienia w zapłacie (punkt I). W pozostałej części apelacja wnioskodawczyni, w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. została oddalona jako bezzasadna (punkt II).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z ogólną zasadą postępowania nieprocesowego, iż każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Brak było podstaw do odstąpienia od tej zasady w okolicznościach niniejszej sprawy.

Tomasz Józkiwiak Alina Szymanowska Katarzyna Sokólska